

Møteinnkalling 2/09

Møte: Råd for funksjonshemmede
Møtested: Akersbakken 27
Møtetid: mandag 23. mars 2009 kl. 17.00
Sekretariat: 23475355

SAKSKART

Åpen halvtime
Godkjenning av innkalling
Godkjenning av sakskart
Informasjon
Eventuelt

Saker til behandling

Sak 8/09	Protokoll RFF-møte desember 2008	ii
Sak 9/09	Orienteringssak om muligheter for videreføring av oppgavedifferensiering. Orientering om nåværende situasjonen med utfordringer i NAV og Kvalifiseringssenteret, arbeidsledighet i bydelen.....	7
Sak 10/09	Klubbhus for Oslo Idrettslag.....	9
Sak 11/09	Belysningsplan Oslo sentrum - høringsutkast.....	12
Sak 12/09	Lokal folkehelseplan for Bydel St.Hanshaugen.....	20
Sak 13/09	Oppsummering av folkehelsearbeid i 2008.....	25
Sak 14/09	Årsstatistikk for bydel St. Hanshaugen 2008.....	29

Bydel St. Hanshaugen

leder

sekretær

Sak 8/09   Protokoll RFF-møte desember 2008

Arkivsak: 200800308

Arkivkode: 0

Saksbehandler: Kristin Kaus

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	16.02.09	1/09
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	8/09

Tidligere vedtak i saken:

Vedtak fra tidligere behandling(er) mangler.

PROTOKOLL RFF-MØTE DESEMBER 2008

Protokoll 10/08

Møte: Råd for funksjonshemmede
Møtested: Akersbakken 27
Møtetid: mandag 08. desember 2008 kl. 17.00
Sekretariat: 23 47 53 55

Møteleder: Lars Poverud

Tilstede: Atle Ramsfjell-Kind
Hanne Jernsetervangen
Yina Chan
Gudrun Jære Hoel

Forfall:

Som vara møtte:

I tillegg møtte:

Møtesekretær: Lars Poverud

Administrasjonen møtte ikke

Åpen halvtime

Ingen møtt

Godkjenning av innkalling og sakskart

Godkjent

Eventuelt

Sak 53 /08 Protokoll RFF-møte november 2008

Bydelsdirektørens forslag til vedtak
Godkjent

Behandling:

Ikke behandlet

Sak 54 /08 Møteplan 2009

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

UTVALG	MØTE	INNLEVERINGSFRIST
BYDELSUTVALGET (BU)	Tirsdag kl. 18.00	Tirsdag
	24. februar	03. februar
	31. mars	10. mars
	28. april	31. mars
	26. mai	05. mai
	16. juni	26. mai
	25. august	04. august
	29. september	08. september
	27. oktober	06. oktober
	24. november	03. november
15. desember	24. november	
RÅD FOR FUNKSJONSHEMMEDE (RFF)	Mandag kl. 17.00	Tirsdag
	16. februar	03. februar
	23. mars	10. mars
	20. april	31. mars
	18. mai	05. mai
	08. juni	26. mai
	17. august	04. august
	21. september	08. september
	19. oktober	06. oktober
	16. november	03. november
07. desember	24. november	

Behandling:

Ikke behandlet

Sak 55 /08 Bydelsdirektørens forslag til budsjett 2009

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

BYDELSDIREKTØRENS FORSLAG TIL BUDSJETT 2009 – KAP. 004 BYDEL ST.
HANSHAUGEN.

Bydelsdirektøren anbefaler bydelsutvalget å fatte følgende vedtak.

1.1 Aktivitetstilpasning

I forhold til byrådets budsjettforslag for 2009, står bydelen overfor følgende tilpasningsbehov:

BESKRIVELSE AV RAMMEENDRING 08 - 09

		FO1	FO2A	FO2B	FO3	FO4	Totalt
1	Dok. 3 2008	97 618	42 670	60 407	232 625	45 478	478 798
2	Korrigerings budsjett 2008	-4 461	8 477	-1 032	3 043	0	6 027
3	Dok. 3 2008 korrigerert	93 157	51 147	59 375	235 668	45 478	484 825
4	Rammeendring 08 til 09	-1 436	-939	565	-13 303	-2 770	-17 884
5	Lønns- og priskompensasjon (sak 1)	3 743	3 520	2 028	9 750	1 464	20 505
6	Tilleggsinnstillingen	9 773	9 241	422	2 002	-671	20 767
7	Budsjetttramme 2009	105 237	62 968	62 389	234 116	43 501	508 212
8	Overføring mellom funk.områder	-11 724	7 938	-3 953	7 740	0	0
9	Budsjettforslag 2009	93 513	70 906	58 436	241 856	43 501	508 212

1.2 Budsjettfordeling

Budsjettet for 2009 skal vedtas pr. funksjonsområde og spesifiseres pr. KOSTRA-funksjon.

Med forbehold om endringer ved bystyrets behandling av budsjettet 2009, fordeles byrådets forslag til netto budsjetttramme på kap. 004 Bydel St. Hanshaugen slik på respektive tjenesteområder/funksjonsområder:

Funksjon	Navn	Forslag til budsjett 2009
100	Politisk styring og kontrollorganer	1 402
120	Administrasjon	23 845
121	Forvaltingsutgifter i eiendomsforvaltningen	0
130	Administrasjonslokaler	3 230
180	Diverse fellesutgifter	5 137
190	Interne serviceenheter	0
233	Forebyggende arbeid - helse og sosial	1 977
241	Diagnose, behandling og rehabilitering	12 403
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	18 729
243	Tilbud til personer med rusproblemer	3 238
265	Kommunalt disponerte boliger	2 353
273	Kommunale sysselsettingstiltak	5 861
275	Introduksjonsordningen	3 059
276	Kvalifiseringsordningen	0
283	Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig	1 920
285	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	7 426
301	Plansaksbehandling	584
320	Kommunal næringsvirksomhet	-1 125
335	Rekreasjon i tettsted	1 658
385	Andre kulturaktiviteter	1 816
Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø		93 513
201	Førskole	54 061
211	Styrket tilbud til førskolebarn	5 541
221	Førskolelokaler og skyss	11 304
Funksjonsområde 2A: Barnehager		70 906
215	Skolefritidstilbud	0
222	Skolelokaler og skyss	0
231	Aktivitetstilbud for barn og unge	7 433
232	Forebygging - skole- og helsestasjonstjeneste	13 350
244	Barneverntjeneste	10 930
251	Barneverntiltak i familien	3 892
252	Barneverntiltak utenfor familien	22 831
Funksjonsområde 2: Oppvekst		58 436
234	Aktivisering eldre og funksjonshemmede	11 513
253	Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	136 950
254	Pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende	87 877
733	Transport (ordninger) for funksjonshemmede	5516
Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg		241 856
281	Økonomisk sosialhjelp	43 501
Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp		43 501
Totalt bydelen		508 212

1.3 Det foretas følgende nedleggelser

Geitemyrsveien barnepark avvikles fra 01.01.09.

1.4 Det foretas følgende endringer i stillinger og aktivitet

Administrasjonsavdelingen

Stillinger som inndras:

1 seksjonsleder 100% Regnskapsseksjonen

Oppvekst- og nærmiljøavdelingen

Stillinger som opprettes:

- 1 sekretær 30%, St. Hanshaugen helsestasjon, resepsjon familiesenter
- 1 helsesøster 20%, St. Hanshaugen helsestasjon, smittevern
- 2 fagpedagoger 200%, Pedagogisk fagsenter, tiltak ihht opplæringsloven
- 3 fagpedagoger 230% (midlertidige), Pedagogisk fagsenter, tiltak ihht bhg.loven
- 1 konsulent 100% (midlertidig), Barnehageseksjonen

Stillinger som inndras:

- 1 barneparkleder 60%, fra 01.01.09., Geitemyrsveien barnepark
- 1 barneparkleder 60%, fra 01.07.09., Geitemyrsveien barnepark

Velferds- og helseavdelingen

Stillinger som opprettes:

Det opprettes ingen nye stillinger i 2009

Stillinger som inndras:

- 1 konsulent 100%, Velferd og helseavdelingen
- 2 hjemmehjelpere 150% midlertidige fra 01.01.2009, Seksjon for hjemmebaserte tjenester
- 2 hjemmehjelpere 200% fra 01.01.2009, Seksjon for hjemmebaserte tjenester
- 1 sosialkonsulent 100% fra 01.01.2009, Forvaltningsseksjonen
- 1 konsulent 100% midlertidig fra 01.01.2009, Sosial- og Kvalifiseringsseksjonen

1.5 Satser for redusert plass i barnehager

Bystyret vedtar betalingssetser for barnehagene i 2009.

Bydelsutvalget vedtar satser for delte plasser. Som prinsipp, og i tråd med tidligere praksis, settes satsene lik prosentandelen av det brukerne ville betalt for heldagsplass. Dette gir følgende satser fra 1. januar 2009.

4 dager pr. uke – 80% tilbud

	Inntekt til og med 150 000	Inntekt mellom 150 001 - 300 000	Inntekt fra og med kr 300 001
1. barn	622	1 657	1 864
2. barn (30%)	622	1 160	1 305
3. barn og øvrige (50%)	622	829	932

3 dager pr. uke – 60% tilbud

	Inntekt til og med 150 000	Inntekt mellom 150 001 - 300 000	Inntekt fra og med kr 300 001
1. barn	466	1 243	1 398
2. barn (30%)	466	870	979
3. barn og øvrige (50%)	466	622	699

2 + 3 dager pr. uke – 50% tilbud

	Inntekt til og med 150 000	Inntekt mellom 150 001 - 300 000	Inntekt fra og med kr 300 001
1. barn	389	1 036	1 165
2. barn (30%)	389	725	816
3. barn og øvrige (50%)	389	518	583

1.6 Barneparker

Sats for barnepark opprettholdes på nåværende nivå med kr 1 500,- pr. måned.

1.7 Egenbetaling for trygghetsalarm

Bydelen følger byrådets forslag om kr 185,- i egenandel på trygghetsalarm.

1.8 Framføring av mer-/mindreforbruk

Bydelen forventer et mindreforbruk fra 2008 som vil tilføres bydelen etter avlagt regnskap i juni 2009 og er foreløpig ikke en del av bydelens ramme. Disponering av mindreforbruket behandles av bydelsutvalget i juni.

1.9 Delegering av fullmakter til bydelsdirektøren

Bydelsdirektøren gis fullmakt til å foreta endringer i budsjettet m.v. innenfor de rammer for videre delegering som går fram av økonomireglementets punkt 4 "Budsjettfullmakter delegert til bydelsutvalgene", underpunkt 4.3 "Rammer for videre delegering".

1.10 Fremlegging av budsjettjusteringssaker

Det framlegges budsjettjusteringssaker ved behov, dog minst to saker i løpet av 2009.

Behandling:

Rådet for funksjonshemmede fant det vanskelig å få til en skikkelig behandling uten representant for bydelsadministrasjonen til stede, og ønsker at dette rettes opp til neste møte, og spesielt til neste års budsjettbehandling.

Ad punkt 1.4: Velferds- og helseavdelingen.

Rådet for funksjonshemmede stiller spørsmålstegn ved inndragning av 6,5 stillinger i avdelingen, og ønsker å uttrykke bekymring for hvilke konsekvenser dette vil få for brukerne av tjenestene. Vi undrer oss også over hvem som skal ta over de oppgavene de som i dag innehar de inndratte stillingene. Vi ber leder for Helse- og sosialkomiteen om å svare på dette. Rådet for funksjonshemmede foreslår dessuten at bydelen neste år arrangerer et møte for lederne for de enkelte rådene til en orientering om budsjettet hvor det blir anledning til å stille spørsmål. Øvrige medlemmer av rådene kan delta på dette møtet, dersom det blir noe av.

Votering:

Enstemmig vedtatt

Vedtak:

Rådet for funksjonshemmede fant det vanskelig å få til en skikkelig behandling uten representant for bydelsadministrasjonen til stede, og ønsker at dette rettes opp til neste møte, og spesielt til neste års budsjettbehandling.

Ad punkt 1.4: Velferds- og helseavdelingen.

Rådet for funksjonshemmede stiller spørsmålstegn ved inndragning av 6,5 stillinger i avdelingen, og ønsker å uttrykke bekymring for hvilke konsekvenser dette vil få for brukerne av tjenestene. Vi undrer oss også over hvem som skal ta over de oppgavene de som i dag innehar de inndratte stillingene. Vi ber leder for Helse- og sosialkomiteen om å svare på dette.

Rådet for funksjonshemmede foreslår dessuten at bydelen neste år arrangerer et møte for lederne for de enkelte rådene til en orientering om budsjettet hvor det blir anledning til å stille spørsmål. Øvrige medlemmer av rådene kan delta på dette møtet, dersom det blir noe av.

Referatsaker

Periode: 18. november 2008 - 08. desember
2008

Sak nr.	Arkivsak	Tittel
1/08	200702669-5	Avslag Thereses gate 20

Bydelsdirektørens forslag til vedtak
Godkjent

Sak 9/09 Orienteringssak om muligheter for videreføring av oppgavedifferensiering. Orientering om nåværende situasjonen med utfordringer i NAV og Kvalifiseringssenteret, arbeidsledighet i bydelen

Arkivsak: 200900472

Arkivkode: 361.0

Saksbehandler: Hilde Lund

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	9/09
Helse- og sosialkomiteen	24.03.09	18/09
Bydelsutvalget	31.03.09	52/09

ORIENTERINGSSAK OM MULIGHETER FOR VIDEREFØRING AV OPPGAVEDIFFERENSIERING. ORIENTERING OM NÅVÆRENDE SITUASJONEN MED UTFORDRINGER I NAV OG KVALIFISERINGSSENTERET, ARBEIDSLEDIGHET I BYDELEN

Saksframstilling:

NAV

Bydel St. Hanshaugen ble samlokalisert med de statlige tjenester i Pilestredet 56 i september 2008.

Bydelen ønsket en lokalisering i Akersbakken 27, men statens forhandlinger ga til slutt ett annet resultat. Lokalitetene er allerede for små, og arbeid med utvidelse av leiearealet har allerede måttet gjøres flere ganger.

Offisiell åpning av NAV – kontoret er satt til 21. april 2009.

Den statlige delen av NAV – kontoret har etter forholdene fungert godt i vår bydel. Antallet nye brukere av den kommunale delen av kontoret, som blir brukere på grunn av sendretighet i den statlige delen, har vært relativt liten.

Arbeidsledighet

Bydelsstatistikk for helt ledige i Oslo - Utgangen av februar 2009

Bydel	Antall helt ledige	I % av arbeidsstyrken	Endringer i % fra februar 2008
Alna	984	4,2	68,0
Bjerke	590	4,6	50,0
Frogner	894	3,0	41,0
Gamle Oslo	1078	4,9	52,0
Grorud	552	4,3	60,0
Grünerløkka	1143	4,5	35,0
Nordre Aker	485	2,1	52,0
Nordstrand	450	1,9	42,0
Sagene	599	3,1	31,0
St. Hanshaugen	612	3,2	69,0
Stovner	592	4,1	43,0

Søndre Nordstrand	820	4,6	68,0
Ullern	344	2,3	46,0
Vestre Aker	388	1,8	36,0
Østensjø	540	2,4	60,0

Vi ser av tabellen at 3,2% av bydelens arbeidsstyrke var ledig 28.02.09. Videre at Bydel St. Hanshaugen har den største prosentvise økningen i Oslo i perioden februar 2008 til februar 2009.

Antallet hovedpersoner som mottar økonomisk hjelp fra sosialtjenesten har økt fra 370 i september 2008 til 480 i februar 2009. Denne økningen skyldes i vesentlig grad ledigheten i arbeidsmarkedet og i mindre grad dysfunksjonen i den statlige delen av NAV – kontoret.

Oppgavedifferensiering

Oppgavedifferensiering er i vår bydel lagt til den kommunale delen av NAV – kontoret som et midlertidig prosjekt. Prosjektet har vart i noen år, og må for bydelen sies å være en viktig grunn til at vi klarer å få så vidt mange brukere av sosialtjenesten tilbake til en funksjon i arbeidslivet.

Ordningen består i at vi i sosialtjenesten selv kan bruke følgende statlige verktøy:

Individstønnad	Lønnstilskudd
Praksisplass med jobbsøk	Midlertidig sysselsetting
ATG – Rusken	AMB fase 1 - veivalg
Arbeidspraksis med arbeidsleder	AMB, APS individstønnad
Arbeid med bistand	AMB fase 2 - lønnstilskudd
AKTIV JOBBESØK / AMO	AMB, AB arbeid med bistand
AMO helsekurs for yrkeshemmede	Kjøp av enkeltkurs
AMO norsk med arbeidspraksis	

Alle ovenstående virkemidler brukes enkeltvis, i kombinasjon eller i rekkefølge for å hjelpe den som er avhengig av sosialhjelp til å løse og kunne bruke så mye av sin arbeidsevne som mulig i det ordinære arbeidsmarkedet. For noen går dette raskt, noen trenger tid og noen blir hjulpet til ulike varige trygdeytelser etter å ha prøvet.

Alle ovenstående virkemidler er finansiert av staten utenom bydelens sosialhjelpsramme.

Alle ovenstående virkemidler har stor innvirkning på sosialhjelpsutbetalingens størrelse i bydelen.

Fra 01.01.2010 går oppgavedifferensieringsmidlene, det vil si alt ovenstående verktøy, tilbake til den statlige delen av NAV – kontoret.

Vår erfaring gjennom år er at statlig drift av disse virkemidlene er tungrodd, sentralstyrt og langt mindre effektivt enn når kommunen selv drifter dem.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Orientering om muligheter for videreføring av oppgavedifferensiering i forhold til arbeidsmarkedstiltak, forhold til den nåværende situasjonen med utfordringer i NAV og hvordan dette påvirker Kvalifiseringssenteret, samt arbeidsledigheten i bydelen, tas til orientering.

Tone Frønes
bydelsdirektør

Sak 10/09 Klubbhus for Oslo Idrettslag

Arkivsak: 200900468

Arkivkode: 175.1

Saksbehandler: Sylvi Sæther

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	10/09
Ungdomsrådet	24.03.09	9/09
Oppvekst- og kulturkomiteen	25.03.09	16/09
Bydelsutvalget	31.03.09	45/09

KLUBBHUS FOR OSLO IDRETTSLAG

Sammendrag:

I AU-møtet 19.02.2009 ba Høyre om sak om klubbhus for Oslo Idrettslag til møtet i bydelsutvalget 31.03.2009.

Oslo Idrettslag leide klubblokale i Nordre Sving Bislett i perioden 1964 – 2004, det vil si i 40 år. I forbindelse med riving av gamle Bislett og bygging av nåværende anlegg skulle Oslo kommune bistå de idrettslag som hadde lokaler på Bislett med nye klubblokaler.

Oslo Idrettslag leier nå et lite lokale på Jordal. Idrettslaget opplyser at dette ikke dekker deres behov, og at det er langt mindre og dårligere enn det de hadde på Bislett inntil 2004. Siden de mistet lokalene på Bislett i 2004 opplyser idrettslaget at de også har leid Bjørnehuset på St. Hanshaugen ca 20 ganger årlig.

Oslo Idrettslag (den gang Kristiania Idrætsforening) ble stiftet i 1893. Oslo Idrettslag er et av landets eldste idrettslag og har hatt tilknytning til området i nåværende Bydel St. Hanshaugen. Oslo Idrettslag har et sterkt ønske om fortsatt å ha tilknytning til Bydel St. Hanshaugen. Deres primære ønske nå er å kunne bruke Bjørnehuset som klubblokale, uten at dette går på bekostning av andre brukergrupper av huset.

Saksframstilling:

Oslo Idrettslag har gjennom snart 116 år vært et av byens og landets beste idrettslag i sine hovedgrener friidrett, skøyter, svømming og håndball. De har blant annet vunnet over 1000 norgesmesterskap.

Idrettslaget har også hatt verdensmestere og olympiske mestere. Idrettslagets største administrator og profil gjennom tidene, Martinus Lørdahl, var en pioner også ved etableringen av Bislett som idrettsarena. Plassen bak hovedtribunen er som kjent oppkalt etter han, Martinus Lørdahls plass.

Den 08.11.2008 arrangerte Oslo Idrettslag i samarbeid med Bislett-Alliansen en markering av at det denne dagen var 100 år siden Bislett ble anlagt som idrettsplass, stadion kom senere. Markeringen var sterkt sentrert om Martinus Lørdahl som initiativtaker og iverksetter. Det ble allerede fra oppstarten på Bislett i sesongen 1907/08 etablert en kunstløpsskole, "Lørdahl-skolen". Denne eksisterer fortsatt i lagets regi og har i dag tilhold i Ungdomshallen på Jordal. Martinus Lørdahl var Oslo Idrettslags formann i en årrekke tidlig på 1900-tallet og er en av norsk idretts største pionerer gjennom tidene.

Barne- og ungdomsarbeidet i Oslo Idrettslag er betydelig. Oslo Idrettslags årsrapporter for 2007/08 viser at Oslo Idrettslag hadde 751 medlemmer. Av disse var 467 under 12 år.

Svømmeavdelingen har ca. 100 aktive og driver Svømmeskolen som har omlag 600 deltakere pr. år og forventer en økning til 650-700 i 2009. Svømmeaktivitetene drives på Sogn Bad og NIH.

Kunstløp har ca. 40 aktive. Skøyteskolen, "Lørdahl-skolen", har omlag 170 deltakere. Arenaene for kunstløp er i Ungdomshallen på Jordal, Grünerhallen og Lørenhallen.

Oslo Idrettslag mener at dersom de får et tilfredsstillende klubblokale med kontorfunksjon, vil lagets etablerte aktiviteter kunne økes betraktelig.

Oslo idrettslag har stort behov for et fast klubbhus. De synes ikke de har fått tilbud om et erstatningslokale som kan sammenlignes med det de hadde på Bislett. Lokalet de har på Jordal er for lite for dette idrettslaget.

Ut fra flere omstendigheter, ikke minst på grunn av leiekostnader knyttet til nye lokaler på Bislett, søkte Oslo Idrettslag om å få leie Bjørnehuset.

I bydelens møte med leder av hovedstyret i Oslo Idrettslag ble det presisert at idrettslaget primært ønsker en vanlig leieavtale som gjør det mulig for dem å bruke hovedhuset Bjørnehuset, med lite kjøkken, utleierom, kontor, toalett.

Idrettslaget ønsker mulighet til å plassere sin premiesamling som i dag står nedpakket. Spesielle sikkerhetsforanstaltninger, skap, utstyr må i så fall etableres og installeres for å sikre lagets verdifulle premiesamling.

Lokalene kan fortsatt leies ut til andre korttids-leietakere utenom de tidene Oslo Idrettslag disponerer lokalene.

Bygning med Friluftsetatens driftsutstyr og maskiner ville ikke bli berørt av en slik avtale.

Oslo Idrettslag har også tilbudt seg å stå for den øvrige utleie av Bjørnehuset, dersom det ble et krav.

Friluftsetaten som forvalter Bjørnehuset har i sitt svar på søknad fra Oslo Idrettslag om å få leie Bjørnehuset vektlagt at

"Bjørnehuset benyttes i dag i utstrakt omfang til kortvarige arrangementer som barnedåp, konfirmasjoner og andre store høytider for den enkelte leietaker. Friluftsetaten mener at tilbudet som gis gjennom dagens praksis, når langt flere Oslobeboere, enn om Bjørnehuset leies ut til en leietaker som forestår eventuell videre utleie når de selv ikke benytter lokalene".

Friluftsetaten og deres entreprenører benytter i tillegg deler av fasilitetene tilhørende Bjørnehuset som lagerplass for driftsutstyr og maskiner.

Friluftsetaten opplyser også at i henhold til Oslo kommunes juridiske strategi ville et langvarig utleieforhold måtte utlyses for å la alle eventuelt interesserte melde seg.

Friluftsetaten opplyser at deres vurdering i saken er forankret hos overordnet byrådsavdeling.

Oslo Idrettslag har en ambisjon om å styrke og ekspandere sin virksomhet innenfor skøyter og svømming, også svømmeskolen og "Lørdahl-skolen." Idrettslaget har allerede tatt grep for å muliggjøre dette. Men en vesentlig forutsetning for en slik satsing er å kunne samle laget igjen i egnede klubblokaler. Lokalene på Jordal, som er på 26 kvadratmeter, tilfredsstillende ikke de krav som idrettslaget mener de må ha lov til å fremme for å få et erstatningslokale som er mer i samsvar med det lokalet de leide på Bislett.

Oslo Idrettslag mener at Bjørnehuset ville gi dem mulighet til å drive sitt sosialt verdifulle arbeid med barn og idrettsungdom innenfor sentrum/sentrumsnære deler av byen også i årene som kommer.

Oslo Idrettslag presiserer at det er det sosialt verdifulle arbeidet med barn og idrettsungdom som de i første rekke vil fremheve som argumentasjon for å søke om klubblokaler i Bjørnehuset og ikke primært lagets historiske "storhetstid." Deres idrettslige og sosialt viktige arbeid vil være en viktig jobb å gjøre også i årene framover. Oslo idrettslag ønsker fortsatt å drive sine idrettsgrener med utgangspunkt i Bydel St.Hanshaugen som sitt naturlige "hjemsted."

Bydelsdirektørens vurdering:

Ettersom Oslo kommune i forbindelse med riving av gamle Bislett og bygging av nåværende anlegg skulle bistå de idrettslag som hadde lokaler på Bislett med nye klubblokaler, anbefaler bydelsdirektøren at det bør drøftes om en slik utlysning som Friluftsetaten viser til er nødvendig i dette tilfellet. Dette fordi Oslo Idrettslag selv mener at de ikke har blitt tilbudt et erstatningslokale som kan sammenlignes med det lokale de hadde på Bislett. Dersom denne vurderingen legges til grunn, vil et nytt tilbud til Oslo Idrettslag om å leie Bjørnehuset, kunne unndras en slik utlysning, da en slik leieavtale ville være et tilbud om erstatningslokale etter lokalet på Bislett.

Oslo Idrettslag er et stort idrettslag med mange medlemmer. De utfører et betydelig folkehelsearbeid gjennom sine idrettstilbud og sitt sosiale arbeid for barn og unge i bydelen og byen. Gjennom dette arbeidet bidrar de også til at idrettsungdom blir gode modeller for barn og unge i Oslo.

Oslo Idrettslag har gjennom sine snart 116 år hatt en sterk tilknytning til Bydel St. Hanshaugen. Oslo Idrettslag ønsker fortsatt å ha tilknytning til denne bydelen. Bydelsdirektøren mener det er positivt for bydelen at dette idrettslaget fortsatt gis en mulighet til å være "forankret" i Bydel St. Hanshaugen.

Bydelsdirektøren anbefaler at Oslo kommune går i dialog med Oslo Idrettslag med tanke på å etablere en leieavtale i Bjørnehuset som forvaltes av Friluftsetaten for på denne måten å bidra til et erstaningslokale som samsvarer mer med det lokalet idrettslaget leide på Bislett inntil 2004.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget anmoder Byrådsavdeling for næring og idrett og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel om å vurdere en løsning for Oslo Idrettslag som gir dem en leieavtale i Bjørnehuset på St. Hanshaugen.

Tone Frønes
bydelsdirektør

Trykte vedlegg: Brev fra Oslo Idrettslag til Oslo kommune av 23.06.08
Brev fra Friluftsetaten til Oslo Idrettslag av 15.09.08

Sak 11/09 Belysningsplan Oslo sentrum - høringsutkast

Arkivsak: 200800510

Arkivkode: 510

Saksbehandler: Elin Løvseth

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	11/09
Miljø- og byutviklingskomiteen	25.03.09	11/09
Bydelsutvalget	31.03.09	46/09

BELYSNINGSPLAN OSLO SENTRUM - HØRINGSUTKAST

Sammendrag:

Belysningsplanen er et styringsverktøy, som beskriver de overordnede retningslinjer for hvordan byens belysning skal utformes og planlegges i Oslo sentrum. Belysningsplanen skal være et praktisk redskap for å kvalitetssikre at den fremtidige belysning av byens gater og byrom utføres ut i fra et helhetssyn, slik at belysningskonseptet følges og at det er sammenheng mellom estetikk, funksjonalitet, driftsøkonomi og miljøhensyn. Belysningsplanen skal følge Oslo kommunes vedtatte klima- og energistrategi, hvor innføring av dynamisk belysning med kommunikasjon og styring av armaturene er et av virkemidlene. Belysningsplanen skal danne grunnlag for prosjektering ved etablering og rehabilitering av belysningsanlegg.

Belysningsplanen angir mål for belysningen, redegjør for belysningskonsept der man angir hvilke lyskvaliteter belysningen skal ha og hva som skal fremheves i byveven av belysningen. Planen fokuserer på å gi byen en særegen nattidentitet ved å fremheve historiske byplangrep, delområdenes karakter og sikre trygghet og fremkommelighet i byens sentrale deler.

Plandokumentet omtaler både ferdselsbelysningen i gater, plasser og parker, funksjonsbelysning i privat og offentlig sammenheng og gir anbefalinger i forhold til belysning av bygninger og anlegg. Til belysningsplanen følger et plankart og retningslinjer for belysningen. Det gis også en vurdering av driftsmessige og økonomiske forhold med en anbefaling for videreutvikling av belysningsanlegg i Oslo.

Saksframstilling:

Bakgrunn

Planarbeidet er satt i gang på bakgrunn av en prosjektbeskrivelse og oppdragsbrev fra byrådsavdelingen for byutvikling datert 23.10.2007. Denne prosjektbeskrivelsen har igjen sin bakgrunn i forprosjektet "Lysbyen" som ble utarbeidet i 2002.

I prosjektbeskrivelsen er det angitt at; "Belysningsplan for Oslo Sentrum skal vise de overordnede belysningsprinsippene og forslag til metode for hvordan belysning skal gjøres."

Det er videre angitt følgende målsettinger for belysningen:

1. Belysningen skal fremheve særtrekk i utvalgte topografiske strukturer og byroms- og bebyggelsesstruktur i Oslo.
2. Belysningen skal være energieffektiv og skal gis en lysstyrke som er tilpasset årstid og døgntid.
3. Belysningen på steder der offentligheten ferdes skal også fokusere på trafikksikkerhet, fremkommelighet og trygghet.
4. Belysningen skal bidra til å sikre trygghet på de områdene som er mest i bruk, samtidig som belysning skal bidra til å redusere utryggheten i andre områder.

Belysningsplanen er utarbeidet av Oslo kommune på bakgrunn av konsulentoppdrag fra ÅF-Consult og ÅF-Hansen & Henneberg. Arbeidet har vært utført av Plan- og bygningsetaten med en prosjektgruppe bestående av representanter fra Friluftsetaten, Samferdselsetaten og Byantikvaren.

Det har vært gjennomført drøftingsmøter med en referansegruppe som bl.a. har bestått av Hafslund nett, Samferdselsetaten, Nasjonale festningsverk, Statsbygg, Oslo Havn KF, Ruter as, Politiet m.fl. Styringsgruppa for ”Vakker by – Handlingsprogram for estetikk og god byutvikling” har fungert som styringsgruppe for prosjektet.

Dagens belysning i Oslo Sentrum

Den nåværende belysning i Oslo sentrum er hovedsakelig etablert med tanke på biltrafikken, ikke for opphold eller for syklende og gående. De romskapende, estetiske og identitetsskapende aspekter av belysningen kan derfor forbedres.

Godt lys er ikke alene et spørsmål om tilstrekkelig lys, men i høy grad også et spørsmål om optikk og lyskildens kvalitet. Størstedelen av dagens gatebelysning faller på kjørebanelen, mens resten av byromsgulvet som sykkelsti, fortau og fasader ligger i mørket. Kombinert med relativt dårlig avskjerming av lyskildene og ikke optimale reflektorer, medvirker dette til at man opplever en betydelig blending.

Gatebelysningsanleggene bærer preg av slitasje og lyskilder med en lyskvalitet som ikke er optimal. En stor andel er kvikksølvslamper som gir en kald grønn belysning eller høytrykks natriumlys med dårlig fargegjengivelse.

Belysningen som er etablert utover den alminnelige gatebelysning, består primært av Oslo-lykter fra Lykteprogrammet av 1926 og Albertslund-lykten fra Louis Poulsen. Disse lyktene tilfredsstiller ikke moderne krav til belysning. Det er ikke noe gjennomgående prinsipp for belysningen og det forekommer at det i en og samme gate er benyttet mange forskjellige armaturer til gatebelysning.

På tross av at det er plassert mange armaturer over hele sentrum, føles byen mørk om natten. Mange armaturer fremstår mer som blendende lyspunkter i mørket enn at de lyser opp byrommet de er plassert i. Dette skyldes bl.a. rundstrålende parkarmaturer med fullt synlig lyskilde eller at armaturer med reflektor blander. Det er mange fasader i byen som har fått belysning. Med unntak av det arbeidet som er gjort gjennom Hovedstadsaksjonen på Karl Johan er det liten grad av sammenheng og belysningstiltakenes utforming er i stor grad opp til den enkelte gårdeier. Det er stor variasjon i kvaliteten på fasadebelysningen og en del har behov for vedlikehold og oppgradering.

Mål for belysningen

Belysningen i Oslo sentrum skal sikre:

Trygghet og tilgjengelighet

Belysningen skal være av høy kvalitet som gir godt overblikk, øker tilgjengeligheten til et område og gir god belysning både i kjørebanelen og på fortau/gangarealer. Belysningen skal skape gode synsforhold for alle trafikanter og spesielt med henblikk på myke trafikanter. Publikum skal få oversikt over området de ferdes i og kunne vurdere gjenstander og personer i omgivelsene.

Byens særegne nattidentitet

Belysningen skal heve kvaliteten på opplevelsen av byrommet. Byens særegenhet skal understrekes ved at Oslos mange vakre byrom, bygninger og skulpturer synliggjøres. Byens nærhet til vannet og særpregede topografi skal fremheves gjennom belysning av utvalgte elementer.

Energieffektivitet

En heving av kvaliteten på belysningen i Oslo sentrum skal bidra til at Oslo kommune oppnår målsettinger om reduksjon av klimagassutslipp gjennom reduksjon av energiforbruket. Det skal satses på mer energieffektive lyskilder som skal gi et bedre lysutbytte enn dagens armaturer. Belysningsanleggene skal være energimessig optimale i forhold til de belysningsnivåer som angis i belysningsplanen. De miljømessige hensyn skal ivaretas i behandlingen av nye belysningstiltak. Det skal tas høyde for de miljømessige påvirkningene i hele livssyklusen til belysningsanlegget.

Universell utforming

Belysning er et viktig tiltak for svaksynte og god belysning kan bidra til et godt universelt utformet samfunn.

Belysning for universell utforming bør følge følgende prinsipper:

- Belysningen bør framheve kontraster.
- Der farger er viktig for å forstå omgivelsene bør lyskilder med god fargegjengivelse benyttes.
- Lyskilden må ikke blende.
- Skygger som kan kamuflere en mulig hindring bør unngås.
- Belysningen av inngangspartier skal ha et høyt lysnivå og lyset bør falle ned på inngangspartiet og døren.
- Skilt og informasjonstavler bør lyssettes slik at lyset faller ned på det som skal framheves.
- Lys på gangveier bør følge samme side og kryss og retningsendringer bør alltid markeres med et lampepunkt.
- Master og armaturer må plasseres utenfor gangarealet i egne møbleringsfelt slik at de ikke kan utgjøre noen fare.
- Der det er mulig i tilknytning til inngangspartier kan f. eks. ledelinjer etableres i håndlister eller lignende. "Uplights" i gangarealer må unngås på grunn av blanding.

Sikkerhet og belysning

God belysning er et viktig trygghetsskapende tiltak. Belysning er ofte nevnt som et forebyggende tiltak når et område opplever økt kriminalitet. Kriminaliteten søker gjerne mørke områder der det er lett å skjule seg. Belysningen kan "åpne opp" slike områder og fjerne skjulesteder for uønsket virksomhet. Samtidig er det viktig å understreke at høyt lysnivå alene ikke nødvendigvis gir en opplevelse av trygghet eller kan løse kriminalitetsproblemer. Når det benyttes såkalt "sikkerhetsbelysning", gjerne med sensorer som slår på lyset ved bevegelse kan det tvert i mot understreke opplevelsen av utrygghet. Denne typen belysning bør ikke brukes i det offentlige rom.

Belysningen skal gi oversikt og hjelpe publikum til å vurdere området de ferdes i. Det er viktig å ha belysning som sammen med godt utformede byrom understreker at dette er et godt oppholdssted og inviterer folk til å oppholde seg der. God belysning som gir oversikt og samtidig understreker byrommets kvaliteter er den beste sikkerhetsskapende belysningen. Derfor er det viktig at belysningen ikke bare legger vekt på høyt lysnivå eller sikkerhet som det eneste aspektet i valg av belysning. Belysningen kan heller ikke ses alene. Utformingen og drift og vedlikehold av det offentlige rom er også viktige aspekter i det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Å fjerne elementer som hindrer innsyn til et område er et likeverdig tiltak som ofte kan gjøres i samspill med ny belysning.

En del såkalt sikkerhetsbelysning gir et høyt lysnivå på et punkt og gjør at omkringliggende områder oppfattes som mørke. Det er viktig å ha en helhet i belysningen som gir oversikt over atkomst og omkringliggende områder. Særlig i parker og turområder kan det være viktig å ha belysning av flere elementer enn selve turveien slik at det ikke skapes mørke områder rundt turveien. En godt opplyst sti i et ellers mørkt område bidrar ikke nødvendigvis til et trygt område.

En god ferdselsbelysning som også legger vekt på å framheve byrommets kvaliteter er gjerne den beste "sikkerhetsbelysning" og gir et "løft" for et område som bidrar til mer bruk.

Energieffektivisering

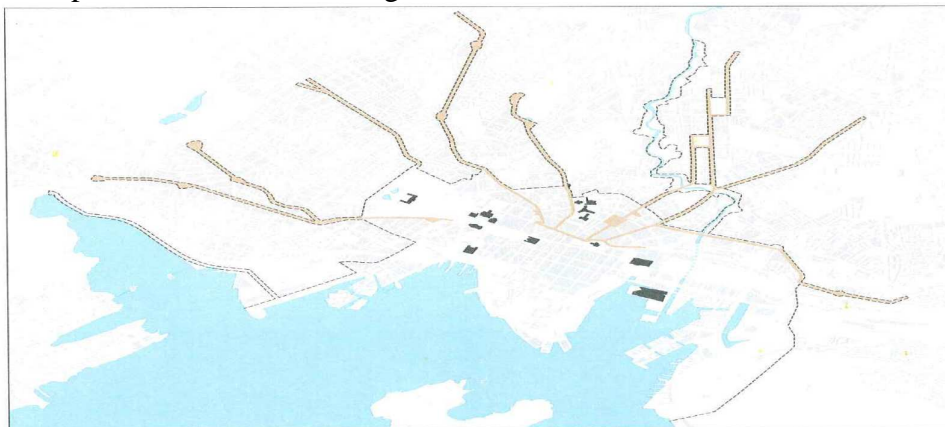
Ved overgang til en ny høykvalitets ferdselsbelysning i Oslo sentrum vil en kunne oppnå en energibesparelse på anslagsvis 30 %. På grunn av en noe høyere kostnad på nye lyskilder og en økt driftskostnad på grunn av noe kortere levetid vil kommunen ikke nødvendigvis oppnå store økonomiske besparelser ved overgang til nye lyskilder. Om dette vil gi en økonomisk gevinst vil være avhengig av strømprisen, pris på armaturer og vedlikeholdskostnadene. Dette innebærer likevel at en kan oppnå bedre lyskvalitet og reduksjon i energibruk til om lag samme pris som i dag. Med dagens utskiftingstakt vil det meste av ferdselsbelysningen i sentrum være skiftet ut i løpet av en 20 års periode. Det er gode argumenter for å ha en betydelig raskere utskifting av armaturer i sentrum. De fleste belysningsanlegg i sentrumsområdet er gamle og en utskifting av armaturene vil for en stor del være påkrevet allerede nå. En utskifting av de eldste anleggene vil innebære en innsparing i forhold til energiforbruk og driftskostnader. Krav om utskifting av kvikksølvholdige armaturer kan også komme.

Med en energibesparelse på 30% vil en utskifting av armaturene i ferdselsbelysningen være et vesentlig bidrag til å oppnå Oslo kommunes mål om reduksjon i klimagassutslipp. Oslo kommune har gjennom dynamisk belysning oppnådd svært gode resultater innen energiøkonomisering. Dynamisk belysning innebærer at en gjennom elektronisk forkoplingsutstyr kan ha kommunikasjon med den enkelte lampe slik at en kan styre lysstyrken i armaturene gjennom døgnet. Det er også klare fordeler ved at en kan måle strømforbruk på den enkelte lampe eller letter oppdage feil på utstyret.

Belysningsplanen setter krav til at det skal være mulig å sette inn forkoplingsutstyr for dynamisk belysning i de armaturer som skal benyttes. Det å oppnå kommunikasjon med det enkelte lampepunkt er sentralt for drift og vedlikehold. Det er viktig å vurdere behovet for å styre lysstyrken opp mot bl.a. estetiske hensyn i sentrumsområdet.

Planområdets avgrensning

Planområdet består av Oslo sentrum med strøkgater, samt Akerselva miljøpark og Fjordbyens havnepromenade innenfor Ring 2.

Planforslaget

(Forslag til juridisk bindende retningslinjer til pbl. §74 nr. 2. for belysning av Oslo sentrum)
For inngående beskrivelser av de ulike delområdene/enkelbygninger i planforslaget vises til planen i sin helhet, som følger som vedlegg til saken.

For områder i Oslo kommune som er angitt på belysningsplanens plankart datert 23.02.2009 skal følgende gjelde for utforming av belysningsanlegg:

Belysningens hensikt

1. Formålet med retningslinjene er å sikre en funksjonell, estetisk vakker og helhetlig belysning som gir Oslo en unik nattidentitet, bidrar til opplevelsen av Oslo som en trygg og tilgjengelig by og gjør det lett å orientere seg i byen. Belysningen skal være energieffektiv og bidra til å oppnå Oslo kommunes klimamål.
2. Planen med retningslinjer gjelder for gater, plasser, parker og fasader på bygninger i Oslo sentrum som grenser til gater, plasser og parker omfattet av planen. Avgrensningen er vist på plankart datert 18.02.2008. Planen behandler ikke belysning i bygninger knyttet til privat virksomhet.
3. Belysningen i Oslo sentrum skal ha en nattidentitet som framhever byens topografi, strøkgatene og sentrums delområder; Fjordbyen, Kvadraturen og Linstows by . Belysningsprinsippene i vedlegg 1 og lystekniske funksjonsnormer i vedlegg 2, eller senere utgaver av disse skal legges til grunn for konkrete belysningstiltak.

Valg av lyskilder og armaturtyper

4. Det skal brukes høykvalitets lyskilder med et mykt, varmt, hvitt lys og god fargegjengivelse slik at omgivelsene fremheves godt. Unntak kan gjøres i områder uten fotgjengere og syklistersom angitt i planforslaget.
5. Belysningen skal være nedadrettet. Armaturer skal avskjermes slik at blinding og fjernvirkning unngås. Rundtstrålende armaturer bør ikke benyttes uten særskilt begrunnelse. Valg av armatur skal skje ut i fra dets lysvirkning i mørket, armaturens evne til å oppfylle lystekniske krav og dets utseende i dagslys. Armaturene skal:
  - a. ha et avrundet, enkelt, ”nordisk” utseende og kan eventuelt brukes i en utgave med svakt lysende armaturhus.
  - b. velges fra en produksjonsserie med flere varianter mht. lyskildetyper og lyskildeeffekter, så de kan brukes til mange ulike belysningsnivåer (belysningsklasser) og monteringshøyder.
  - c. ha plass for tilkopling av forkoplingsutstyr som gir mulighet for kommunikasjon og dynamisk belysning.

Delområder

6. I delområdet angitt på plankart som Kvadraturen benyttes et mykt, varmt hvitt lys med et gyllent skjær. Belysningen skal fremheve områdets egenart som beskrevet i planens belysningskonsept for området. Deriblant gatenes rettlinjede løp, gjennomgående fasadeliv og byrom med monumentalbygg og parkstruktur
7. I delområdet området angitt på plankart som Linstows by skal områdets gjennomgående store akser, plasser og offentlige monumentalbygg fremheves. Aksenes hierarki med Karl Johan akse som hovedaksen, kommuneaksen fra Rådhuset til St. Olavs plass og de supplerende siktaksene Slottet – Akershus festning og Slottet – St. Olavs plass/St. Olavs kirke må understrekes i belysningen. Monumentalbygg angitt på plankart skal fremheves. Fondmotivene i aksene som Det Kongelige Slott, Østbanebygningen, Rådhuset, fontenen på St. Olavs plass skal vektlegges slik at disse fremstår tydelig om natten.
8. I delområdet Fjordbyen er allmenningene, havnepromenaden, monumentalbyggene og nesene de sentrale elementer som skal framheves. For å sikre sammenheng mellom Fjordbyens nye områder og den eksisterende by skal den gjennomgående belysningen langs havnepromenaden ta hensyn til det overordnede helhetsinntrykket av den samlede havnefronten. Allmenningenes belysning skal underordnes havnepromenaden der den krysser disse. Belysning av bygg langs havnefronten skal underordne seg hierarkiet for belysning av bygninger slik at de nasjonale monumentalbyggene trer tydeligst fram jf. angitt bygningshierarki i plandokumentet. Nesene skal markeres av ”vardepunkter” på Lohavn, Sørenga-utstikkeren, Operautstikkeren, Vippetangen, Tjuvholmen og Filipstad.

Gater - ferdselsbelysningen

9. Ferdselsbelysningen skal etableres slik at den belyser både areal avsatt til biltrafikk og fortau og gangareal. Stoppesteder for kollektivtrafikk skal være godt belyst. Gågater kan fremheves med sin egen unike belysning. Belysningen skal ta hensyn til gatenes ulike roller i følgende hierarki:

- a. Strøkgater: Viktige handels og ferdselsårer som bidrar til å beskrive byens topografi.
- b. Gågate: Gater der gående og syklende har prioritet med liten eller ingen biltrafikk.
- c. Gater med kompliserte trafikkforhold: Gater med kollektivtrafikk og/eller høy trafikkmengde med mange myke trafikanter.
- d. Gater med mindre kompliserte trafikkforhold.
- e. Ring 1 og Nylandsveien.

Plasser/byrom

10. Belysningen av plasser/byrom skal gi dem en stedegen nattidentitet i henhold til prinsippene i belysningsplan for Oslo sentrum. Belysningen skal definere plassens byromsvegger, interne fasadehierarki og synliggjøre skulpturer og vertikale elementer for å tydeliggjøre stedets rommelighet. Plassens funksjon og omkringliggende bygningers rolle i bygningshierarkiet bestemmer om fasadebelysning av bygninger skal dominere eller underordne seg belysningen av byromsgulvet.

Parker

11. I parker skal ferdselsbelysningen sikre opplevelsen av trygghet bl.a. ved å belyse mennesker i bevegelse i full høyde. Den supplerende belysningen skal skape rommelighet og identitet. Ferdselsbelysning og belysning i åpne områder skal være nedadrettet. Pullertbelysning skal forbeholdes markering av kryss, innganger, trapper, beplantning etc. og ikke brukes som hovedbelysning. Enkeltstående og markante trær kan belyses, fortrinnsvis med en jevn belysning nedenfra.

Bygninger

12. Bygninger skal belyses ut fra prinsipper og bygningshierarki som følger av Belysningsplanen.

Bygningers inngangsparti og portrom belyses med nedadrettet blendfri belysning. Belysningen

skal tydelig markere inngangspartiet. Ved etablering av fasadebelysning gjelder følgende retningslinjer:

- a. Fasadebelysningens styrke skal tilpasses bygningens materialer og farger slik at fasadens luminans tar hensyn til omgivelsene og ikke konkurrerer med viktigere fasader, bygninger og skulpturer i det omkringliggende byrom.
- b. Belysningen skal fremheve bygningens arkitektoniske uttrykk dvs. at fargetemperatur og belysningens formtegning skal fremheve bygningen eller utvalgte bygningsdeler.
- c. Belysningsstyrken bør avta oppover.
- d. Bygninger som understreker byens topografi kan belyses.
- e. Fasader som avslutter viktige gateløp som fondpunkt skal belyses.
- f. Armaturer og lyskilder må plasseres og utformes slik at de ikke skaper ubehagelig eller synsnedsettende blanding i omgivelsene, inn i bygningen eller inn i de omkringliggende bygninger.
- g. Armaturer og annet materiell skal tilpasses fasaden både med hensyn til plassering, farge og størrelse.

Statuer

13. Statuer og monumenter skal belyses slik at konsept og uttrykk framheves slik at de framstår forskjellig fra dagslyssituasjon, eller med en jevn belysning som forsterker uttrykket nattetid. Belysningen skal knytte det belyste element til omgivelsene ved at f.eks gulvet

rundt og sokkelens møte med terrenget framtrer. Armatur og annet materiell skal integreres i forhold til monumentet og omgivelsene.

14. Innenfor planområdet skal disse retningslinjene, tas inn i bestemmelsene til alle nye reguleringsplaner.
15. Retningslinjene skal for øvrig legges til grunn for alle bygge- og anleggstiltak innenfor området.
16. Retningslinjene skal også gjelde ved vesentlige ombygginger av eksisterende bygninger og anlegg.

Belysningsprinsipper for Oslo sentrum

1. Overordnede retningslinjer

1.1 Konsept for belysningen

Belysningen i Oslo sentrum skal ha et mykt varmt hvitt nordisk lys med som framhever byens

topografi, strøkgatene og sentrums delområder; Fjordbyen, Kvadraturen og Linstows by. Følgende områder skal lyssettes i henhold til belysningsplanens anbefalinger: Kvadraturen, Linstows by, Fjordbyen, Det Kongelige Slott, Akershus festning, Akerselva miljøpark og strøkgatene.

1.2 Ferdselsbelysning

Prinsippene beskrevet i belysningsplanen skal legges til grunn ved vurdering av belysningsklasse, anleggstype og belysningsprinsipp – vaieroppheng, mast, veggmontert, ensidig, tosidig eller kombinasjoner, skala på utstyr, armaturtyper – veilyarmatur eller parkarmatur, lyskilder og samspill med supplerende belysning, slik dette er beskrevet i belysningsplanen. Blending, fjernvirkning, barrierevirkning og uønsket belysning på tilstøtende

områder forutsettes unngått. Det stilles selvstendige krav til lysnivå på fortau og annet gangareal jf. pkt 2.

2. Gater

Det vises til retningslinjenes punkt 8 for kriterier for plassering og utforming av belysning.

2.1 Gatehierarki

Belysningen skal ta hensyn til gatenes ulike roller ut fra følgende hierarki:

- Strøkgater: Viktige handels og ferdselsårer som bidrar til å beskrive byens topografi.
- Gågate: Gater der gående og syklende har prioritet med liten eller ingen biltrafikk.
- Gater med kompliserte trafikkforhold: Gater med kollektivtrafikk og/eller høy trafikkmengde med mange myke trafikanter.
- Gater med mindre kompliserte trafikkforhold.
- Ring 1 og Nylandsveien.

2.1.1 Strøkgater

Strøkgatene skal være ledeårer til og fra sentrum og fremstå som lineære akser som beskriver byens topografi. Ferdselsbelysningen skal ha samme høye kvalitet og karakter som for sentrum. Belysningskonsept for hver strøkgate som beskrevet i belysningsplane skal legges til grunn. Belysningskonseptet skal være enhetlig og gjennomgående i hele strøkgatens lengde innenfor planområdet. Stedsdannende plasser langs strøkgatene skal underordnes gateløpet. Planens generell retningslinjer for plasser gjelder også for disse.

2.1.3- 2.1.6 For gågater, gater med kompliserte trafikkforhold, gang-/sykkelvei og fortau, gater med mindre kompliserte trafikkforhold, ring- og motorvei, veier i tunnel uten gang-/sykkeltrafikk og gater i Kvadraturen vises til planen.

3. Plasser

Det vises til retningslinjenes punkt 9 for plassering og utforming av belysning. Ferdels- og trafikkarealer over plasser kan belyses med samme belysningsklasse som de tilgrensende gaters ferdels- og trafikkarealer, men en plassens funksjon og utforming bør være avgjørende for valg av belysningsklasse.

4. Parker og beplantning

Det vises til pkt 10 i retningslinjene for plassering og utforming av belysning.

5. Bygninger

Bygninger skal belyses ut fra prinsipper og bygningshierarki som følger av punkt 12 i belysningsplanens retningslinjer.

Belysningsstyrken skal følge retningslinjer angitt i skjema i planen, og hvor middelbelysningsverdien skal være lav på mindre betydningsfulle bygninger og høy på betydningsfulle bygninger. For spesifisering av anlegg innenfor de ulike nivåer i bygningshierarkiet vises til side 25 i belysningsplanen.

Belysningsstyrken skal tilpasses omgivelsene og belysningens reflektansnivå. Bygninger med god reflektans skal ha en lavere belysningsstyrke.

6. Skulpturer og statuer

Det vises til punkt 13 i retningslinjene for kriterier for valg av belysning

Belysningsstyrken skal generelt være relativt høy for at detaljer blir klart synlige.

Bydelsdirektørens vurdering

Bydelsdirektøren mener at planforslaget vil kunne bli et godt styringsverktøy og et praktisk redskap for å sikre at belysningen i Oslo sentrum utformes og planlegges ut i fra et helhetssyn. Både estetikk, funksjonalitet, trygghetsaspektet, universell utforming, driftsøkonomi og miljøhensyn skal ivaretas.

Bydelsutvalget har i tidligere vedtak , BUSak 34/2008 ”Trygg by – Oslo sentrum og Bydel St. Hanshaugen ” og BUSak 211/2008 ”Vold mot kvinner i offentlige rom ” vært opptatt av å få til en gjennomgang av gate og parkbelysningen i bydelen, for å skape økt trygghet i det offentlige rom. Bydelen har i brev av 2.3.2009 anmodet Samferdselsetaten om å ta initiativ til en gjennomgang av den offentlige belysning i bydelen. Bydelen avventer svar på henvendelsen. Bydelen har tidligere vært i kontakt med Samferdselsetaten om belysningen på konkrete steder, som Stensparken, Kristparken og Marienlystområdet. Bydelsdirektøren opplever det som vanskelig å nå frem med ønsker om bedret belysning. Samferdselsetaten bærer kostnaden til drift og vedlikehold av offentlig belysning, langs veier, gater , plasser i parker og på turveier, men har satt bort drift og vedlikehold til Hafslund Nett. Belysningen på nærmiljøanlegg og idrettsbaner i bydelen bekostes av henholdsvis bydelen og Idrettsetaten.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

[Bydelsutvalget anbefaler forslag til belysningsplan for Oslo sentrum.](#)

Tone Frønes
bydelsdirektør

Vedlegg:
Belysningsplan for Oslo sentrum
Kart

Sak 12/09 Lokal folkehelseplan for Bydel St.Hanshaugen

Arkivsak: 200601318

Arkivkode: 202

Saksbehandler: Kristine Gram

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	12/09
Helse- og sosialkomiteen	24.03.09	22/09
Eldrerådet	24.03.09	15/09
Ungdomsrådet	24.03.09	6/09
Bydelsutvalget	31.03.09	49/09

LOKAL FOLKEHELSEPLAN FOR BYDEL ST.HANSHAUGEN

Bakgrunn

Bystyret i Oslo vedtok 03.05.06 Folkehelseplan for Oslo med den konsekvens at planen forplikter alle bydelene og etater i Oslo kommune til å iverksette tiltak i tråd med planens intensjoner. En målsetting er blant annet at alle bydelene skal utarbeide og vedta en lokal folkehelseplan. Det stilles også krav til årlig rapportering, etablering av tiltak i folkehelseprogrammet og etablering av partnerskap for den enkelte bydel. Bydel St. Hanshaugens lokale folkehelseplan bygger på Oslo kommunes folkehelseplan. Øvrig forankring er kommunehelsetjenesteloven §§ 1-3 og 1-4, og bydelens strategiske plan 2008-2011.

Saksframstilling

Med *Folkehelseplanen for Oslo* som utgangspunkt er det i 2008 opprettet en folkehelsegruppe ledet av bydelens folkehelsekonsulent. I gruppa har det sittet representanter fra ulike tjenestesteder i bydelen; barnehage, helsestasjon, bydelsoverlege, hjemmetjenesten og psykisk helse. Folkehelsegruppen har høsten 2008 også hatt som oppgave å sikre at informasjon om folkehelsearbeidet forankres i bydelens tjenestesteder. I tråd med *Folkehelseplan for Oslo* er det utarbeidet en lokal folkehelseplan for Bydel St. Hanshaugen. Planen bygger på Oslo kommunes folkehelseplan, men er tilpasset Bydel St. Hanshaugen og Strategiske plan 2008-2011 i Hovedutfordring 1 Nærmiljøarbeid: folkehelse, bærekraftig utvikling, trygghet og aktivitet.

Folkehelsearbeid - et felles ansvar

Folkehelsen grunnlegges og påvirkes hovedsakelig utenfor helsevesenet. Det er på individets hverdagsarenaer at helse skapes, og det er derfor viktig at det er et helsefremmende miljø på disse arenaene. Enkelte hevder at helsevesenet kun bidrar til 10% av befolkningens helse, mens andre samfunnsinstitusjoner som for eksempel barnehage og skole, eldrecentre og hjemmetjeneste, sosialsektoren, transport/infrastruktur, og ikke minst lokalsamfunnet og frivillig arbeid står for de resterende 90%. Ut fra denne kunnskapen er det viktig å involvere mange aktører i folkehelsearbeidet. I Norge er dette behovet for økt samarbeid nedfelt i Stortingsmelding 16 (2002-2003) hvor folkehelsearbeid beskrives som et multidisiplinært fagfelt hvor det er nødvendig med tverrfaglig og sektorovergripende samarbeide med forankring og innsats på alle nivåer for å lykkes. En viktig strategi for å oppnå dette er å stimulere til partnerskap for folkehelse mellom stat, fylkeskommuner og kommuner i

samarbeid med næringsliv, frivillige organisasjoner, høyskoler og forskningsmiljøer. Man har funnet at en suksessfaktor for folkehelsearbeidet er at tiltak forankres lokalt.

Definisjoner

Folkehelsearbeid innebærer å forholde seg til faktorer som påvirker helsen; å svekke det som medfører helserisiko og styrke det som bidrar til bedre helse. Begrepet er en paraplydefinisjon som omfatter både det helsefremmende og det sykdomsforebyggende arbeidet.

Folkehelsearbeid kan være individrettet, eller rettet mot større grupper eller hele samfunnet.

Sykdomsforebyggende arbeid har fokus på å hindre eller redusere faktorer som kan bidra til sykdom, ulykke eller død.

Helsefremmende arbeid har fokus på å styrke det som bidrar til helse. Helse ses på som en ressurs hos mennesket, og fokus i det helsefremmende arbeidet er rettet mot å fremme enkeltindividers muligheter til å realisere sitt potensial. Dette kan innebære å gi mennesker kunnskap om faktorer som fremmer deres helse, motivere og stimulere til å oppdage ressurser og gjennomføre endringer. På organisasjons- og systemnivå handler det om å tilrettelegge strukturelle rammefaktorer slik at et er lettere for individet å ta valg som fremmer helse i hverdagen.

Partnerskapsmodellen

I tråd med nasjonale føringer er partnerskap er en av hovedstrategiene i Folkehelsearbeidet i Oslo kommune. Partnerskap for folkehelse beskrives som tverrfaglig, sektorovergrepene og forpliktende samarbeid mellom kommunale og ikke-kommunale instanser, for eksempel mellom stat, kommune, offentlig og privat sektor. Oslo ble i 2007 tatt opp som partnerskapsfylke og mottar som følge av dette 1,5 mill. årlig til lokalt folkehelsearbeid. Bydelene kan søke på midlene. Kriterier er at søknaden er relatert til minst ett av innsatsområdene i Folkehelseplan for Oslo og at arbeidsformen defineres som et partnerskap. I 2008 fikk bydelen kr 282 000 til dette arbeidet.

Oslo kommunes folkehelseplan

Hovedmålet i Oslo kommunes Folkehelseplan:

Å redusere helseforskjellene i Oslo gjennom å forbedre helsen til utsatte grupper.

Utsatte grupper defineres i planen etter sosioøkonomisk status, alder og etnisk opprinnelse. Sosioøkonomisk status er et uttrykk for forskjeller som skyldes utdanning, yrke og inntekt. Det er vist at grupper med lav sosioøkonomisk status har dårligere helse. Barn og unge er også en målgruppe for arbeidet, ettersom gode forebyggende tiltak gir stor effekt både på kort og lang sikt. Å hjelpe unge til å etablere en helsefremmende livsstil er derfor et prioritert område. For å nå hovedmålet beskriver Oslo kommunes folkehelseplan 7 innsatsområder med delmål:

1. Innsatsområde fysisk aktivitet og fysisk planlegging

- Andelen fysisk aktive skal økes.

2. Innsatsområde kosthold.

- Kostholdet skal bedres, særlig hos utsatte grupper.

3. Innsatsområde psykososiale nærmiljøer

- Sosiale nettverk i nærmiljøer skal styrkes.
- Barn og unges mestringsevne skal styrkes

4. Innsatsområde tannhelse

- Bedre tannhelse til utsatte grupper

5. Innsatsområde tobakksforebygging

- Helseforskjellene i Oslo skal reduseres gjennom en reduksjon i andelen som røyker i befolkningsgrupper med høyest tobakksforbruk.

6. Innsatsområde skadeforebygging

- Hoftebrudd blant eldre skal reduseres

7. Innsatsområde helseovervåkning

- Benytte helsekonsekvensutredning som et sentralt virkemiddel for å redusere sosiale ulikheter i helse
- Økt bruk av helseundersøkelser

Status og helsetilstand i Oslo

Store sosiale ulikheter i helse

Sosioøkonomisk status er et uttrykk for forskjeller som skyldes utdanning, yrke og inntekt. Det er vist at grupper med lang utdanning og høy sosioøkonomisk status har en sunnere livsstil enn grupper med lavere sosioøkonomisk status. I Oslo kommunes folkehelseplan beskrives betydelige geografiske og sosiale ulikheter mellom østlige og vestlige bydeler. Man finner også en overhyppighet av sykdomstilfeller blant etniske minoriteter.

Livsstilssykdommer dominerer

Helsetilstanden i Oslo er i Folkehelseplanen beskrevet med data fra ”Helseprofil for Oslo” (2002) og ”Oslohelsa” utgitt av Ullevål sykehus og Oslo kommune i 2000. Disse helseundersøkelsene viser at ikke-smittsomme sykdommer, også kalt livsstilssykdommer, utgjør nesten 75% av alle årlige dødsfall i Oslo. Eksempler på livsstilssykdommer fra disse undersøkelsene er diabetes, hjerte-karsykdom og sykdom i luftveiene.

Nyere undersøkelser viser at også overvekt er i ferd med å bli et stor problem. Vekten øker i alle aldersgrupper i befolkningen, også blant de unge. Mer enn 60% av barn som er overvektige før puberteten vil trekke denne overvekten med seg til voksen alder. Dette skaper bekymring med tanke på at overvekt øker risikoen betraktelig for at disse barna vil utvikle livsstilsrelaterte sykdommer senere i livet. Tall fra Oslo i 2004 viste at 21 prosent av åtte og tolvåringene var overvektige. Usunne kostvaner og fysisk inaktivitet trekkes frem som de viktigste årsakene til denne utviklingen, og innsatsområdene fysisk aktivitet og kosthold i Oslo kommunes folkehelsestrategi anses som spesielt viktige i det forebyggende arbeidet.

I Oslo er forekomsten av lårhalsbrudd høyest i hele Europa. Folkehelseprogrammet setter derfor også spesielt fokus på å forebygge fallulykker hos eldre gjennom innsatsområde skadeforebygging.

Bydel St. Hanshaugen

Befolkning og kjennetegn

Bydel St. Hanshaugen strekker seg fra Oslo indre øst til Oslo vest og er en sammensatt og variert bydel. Befolkningen i 2008 var på 30 144 innbyggere. Av dette utgjør den største gruppen unge i aldersgruppen 20-39 år. Det er mange barnefamilier som bor i bydelen, og det er antatt at antallet barn 0-5 år vil fortsette å øke i årene fremover. Mange flytter ut av bydelen når barna når skolealder. De siste årene har det også vært en økning av antallet eldre. Fremover vil gruppen 67-79 år fortsette å øke, mens antallet innbyggere over 80 år vil reduseres noe (Strategisk plan 2008-2011). Bydelen preges av å være en sentrumsbydel med mye bygningsmasse og har ingen tilknytning til større grøntområder/ marka. Bydelen har flere viktige parker som er gode fellesarenaer for befolkningen. Bydelen inkluderer en stor andel av offentlige og private virksomheter, næringsliv og handelsstand. Generelt kjennetegnes bydelens sosioøkonomiske trekk ved at behovet for kommunale tjenester i hovedsak er gjennomsnittlig for Oslo. I forbindelse med bydelsreformen fikk Bydel St. Hanshaugen i 2004 ansvar for Oslo sentrum med sine 861 innbyggere. Dette er en ekstra utfordring i folkehelsearbeidet, også fordi sentrum trekker mange folk som ikke er registrerte beboere, men som oppholder seg i området.

Innsatsområder og mål for lokal folkehelseplan i Bydel St. Hanshaugen

Mange av bydelens tjenestesteder arbeider med folkehelsearbeid i sin daglige drift. Forslag til bydelens lokale folkehelseplan favner ikke over alt det som skjer av folkehelsearbeid i bydelen, men prioriterer viktige områder som bydelsdirektøren mener bydelen bør satse ekstra på, og som er i tråd med folkehelseplan for Oslo. Dette vil kunne utløse partnerskapsmidler. Tilknyttet bydelens lokale folkehelseplan vil det årlig utarbeides en spesifikk tiltaksplan.

På bakgrunn av behov og muligheter lokalt vil bydelsdirektøren fremme følgende fem forslag til innsatsområder for Bydel St. Hanshaugen:

1. Innsatsområde fysisk aktivitet og fysisk planlegging

- **Bydelen arbeider for å fremme fysisk aktivitet på nærmiljøarenaer som parker og møteplasser for hele befolkningen.**
- Bydelen arbeider med lavterskeltilbud for at barn, eldre og utsatte grupper deltar i fysisk aktivitet.

2. Innsatsområde kosthold.

- Bydelen arbeider for å fremme et sunt kosthold for barn, eldre og utsatte grupper.

3. Innsatsområde psykososiale nærmiljøer

- Bydelen bidrar til å skape og utvikle sosiale møteplasser og nettverk for barn, eldre og utsatte grupper.

4. Innsatsområde skadeforebygging

- Bydelen arbeider for å redusere antall hoftebrudd blant eldre.
- Bydelen arbeider for at alle barnehager og skoler i bydeler er godkjent etter helsekravene i forskrift i miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

5. Innsatsområde helseovervåkning

- Bydelens tjenestesteder arbeider for å få en bedre oversikt over befolkningens helse. Dette kan skje gjennom helseundersøkelser og registreringer.

- Bydelen benytter økt bruk av helsekonsekvensutredninger. Dette innebærer å vurdere konsekvensen ulike tiltak og endringer vil ha for målgruppens helse før tiltak iverksettes.

Oppfølging og evaluering av planen.

For at Bydel St. Hanshaugen skal kunne følge opp Oslo kommunes folkehelsestrategi mener bydelsdirektøren at det forebyggende og helsefremmende arbeidet må sikres på en helhetlig måte i de ulike seksjonene og tjenestestedene. Folkehelsehensyn må være en naturlig del av bydelens planleggingsprosesser, og det må etableres forpliktende samarbeid på tvers av ulike instanser i bydelen. Arbeidet bør i størst mulig grad være faglig begrunnet. For å få til dette er helseundersøkelser og registreringer lokalt en viktig del av grunnarbeidet før tiltak iverksettes. På sikt ønsker vi med dette å sikre best mulig effekt av folkehelsearbeidet.

Bydelen har et ansvar for å planlegge, tilrettelegge og følge opp helseutfordringene i befolkningen. Det er viktig at alle aldersgrupper blir ivaretatt. Gjennom partnerskapsmodellen i Oslo kommune er det også muligheter for å søke på prosjektmidler. Frivillige organisasjoner og andre ressurspersoner som møter befolkningen er viktige samarbeidspartnere i dette arbeidet. Med dette vil Bydel St. Hanshaugen bidra til å følge opp hovedmålsettingen i Oslo kommunes folkehelsestrategi som er å redusere helseforskjeller i befolkningen.

Det vil være navngitte personer som har ansvar for å følge opp tiltakene i folkehelseplanen i den enkelte seksjon. Bydelens folkehelsegruppe vil årlig evaluere og følge opp den lokale folkehelseplanen og forankre den i virksomhetenes årsplaner. Når det gjelder revisjon av planen er det naturlig at folkehelseplanen rulleres i takt med bydelens Strategiske plan. Det legges frem egen sak om oppsummering av folkehelsearbeid i 2008 og oppfølging i 2009.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

[Bydelsutvalget vedtar innsatsområder og mål for lokal folkehelseplan for Bydel St. Hanshaugen.](#)

Tone Frønes
bydelsdirektør

Sak 13/09 Oppsummering av folkehelsearbeid i 2008.

Arkivsak: 200601318

Arkivkode: 202

Saksbehandler: Kristine Gram

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	13/09
Helse- og sosialkomiteen	24.03.09	21/09
Eldrerådet	24.03.09	13/09
Ungdomsrådet	24.03.09	7/09
Bydelsutvalget	31.03.09	50/09

OPPSUMMERING AV FOLKEHELSEARBEID I 2008.

Saksframstilling:

Det legges frem til orientering en oppsummering av folkehelsearbeidet som er utført i 2008 og videreføres i 2009. Saken begrenser seg til det arbeidet som folkehelsekonsulent har arbeidet med relatert til søknad på partnerskapsmidler for 2008, og det arbeidet som er sprunget ut fra bydelens folkehelsegruppe 2008. Bydelsdirektøren gjør oppmerksom på at også andre folkehelse tiltak kan være forankret i andre seksjoner i bydelen uten at dette er meldt inn som folkehelse tiltak til folkehelsegruppen.

Folkehelsearbeid handler om å styrke det som bidrar til helse og redusere faktorer som bidrar til sykdom, ulykke eller død. Folkehelsearbeid kan være individrettet, eller rettet mot større grupper eller hele samfunnet/bydelen.

Bydel St. Hanshaugen sendte i 2008 inn fire søknader på partnerskapsmidler til Helse- og velferdsetaten. Til sammen fikk bydelen innvilget 282 000,- til dette arbeidet. 100.000,- av disse midlene var øremerket bydelens arbeid med folkehelseplanen og de tiltakene som kom ut av denne, mens de resterende tre søknadene fikk innvilget tilnærmet full pott av sine søknadssummer. Tiltak som er satt i gang i 2008 har vært i tråd med innsatsområdene i Oslo kommunes folkehelseplan, partnerskapsstrategien og favnet over alle aldersgrupper. Noen av tiltakene er en videreføring av tiltak som ble etablert på partnerskapsmidler fra 2007, mange av tiltakene er nye. Det er i 2008 lagt mer vekt på eksterne samarbeidspartnere som partnerskap med kirken, frivillighetssentral, idrettslag, eldrecentre med mer. Dette har vært noen av kriteriene for å få innvilget partnerskapsmidlene.

Oversikt over folkehelseiltak 2008

1. Grønn frivillighet gir god helse	132 200,-
2. Kostholdsprosjekt på Marienlyst fritidsklubb og skole	32 000,-
3. Basket skole på Bolteløkka og Marienlyst SFO	17 800,-
4. Utarbeide folkehelseplan, starte opp tiltak i tråd med denne;	
4a) Bislett Basket	30 000,-
4b) Pust i Bakken	30 000,-
4c) Bedre helse for hjemme boende eldre	15 000,-
4d) Søknad på petanquebane	10 000,-
4e) Kosthold i de kommunale barnehagene	10 000,-
4f) Idrett og utfordring	5000,-
4g) God å snakke med	3000,- (brukt av fjorårets midler)
	285 000,-

Bydel St. Hanshaugen hadde også fått overført midler fra 2007 til 2008. Disse er disponert på følgende måte i 2008:

Oversikt over disponering av midler for tiltak som vi fikk overført fra 2007-2008

5. Ungdomslekende	19 000,-
6. Juleverksted	1000,-
7. Skiskole	10 000,-
	30 000,-

Kort orientering om de ulike tiltakene

Grønn frivillighet gir god helse er et partnerskapsprosjekt mellom Fredensborg bosenter, Akersveien kafe, Trefoldighetskirken og frivillighetssentralen. Med prosjektmidlene har disse møteplassene gitt sin brukergruppe et styrket kosttilbud. Dette har blitt organisert på flere måter blant annet ved økt fokus på frukt og grønt, sunnere mat på kafeen og i kantina på bosenteret, kostholdskurs for brukere ledet av ansatte og temakvelder med kost og helse for å nevne noe. Brukerne er voksne mennesker med problemer relatert til rus og psykisk helse. Frivillighetssentralen har bidratt med rekruttering og oppfølging av frivillige til de ulike kjøkkenene etter behov fra hvert enkelt sted.

Marienlyst fritidsklubb og Marienlyst skole. Fritidsklubben har videreført sitt tilbud fra 2007 samt etablert partnerskap med skolen. Tiltak som er iverksatt i 2008 er;

a) Åpen kafe for elevene i skolens storefri, her har ”mat og helsegruppen” stått for matlagingen.

b) Fritidsklubben har videreført sitt tilbud fra 2007 med sunnere servering i åpningstidene på kveldstid. Det er etablert en kafe-gruppe som blant annet har laget frukt- og grønnsaksspyd som selges for en billig penge.

c) Skolens ”mat og helsegruppe” har brukt lokalene til fritidsklubben hvor det har blitt laget mat som har blitt servert på klubbens ”etter skole tilbud” (5-7 klasse).

Basketskole på Bolteløkka og Marienlyst SFO. Det er startet opp basket skole på SFO i samarbeide med **Bislett basket** og foresatte på skolen. Det er kjøpt inn nødvendig utstyr som vester og baller og det planlegges ny basketkurv til montering i gymsal. Basketkursene skal ha turnering på vårparten. Bislett basket vil til høsten overta prosjektet, og utvide sitt tilbud til flere SFO i bydelen.

Bislett Basket har brukt partnerskapsmidlene på å etablere klubben og starte opp basket aktivitet på Bolteløkka og Marienlyst skole og SFO. Noe av midlene har også gått til nødvendig utstyr og drakter. Deres aktiviteter er tredelt;

- a) Instruksjon på dagtid (fra 14.00 – 16.30) i samarbeid med SFO (8-10 år)
- b) Instruksjon på kveldstid (16.30-21.00) med klubbens ordinære lag (fra 10 år).
- c) Ulike utendørs arrangementer blant annet ”street basket”.

Pust i Bakken er et partnerskap mellom frivillighetsentralen, Gamle Aker menighet, bymisjonsprest og frivillighetskoordinator ved Lovisenberg sykehus. Det er etablert et lavterseltilbud til voksne som har behov for noen å snakke med i hverdagen uten at man er henvist til det offentlige støtteapparatet av ulike grunner. I 2008 er det etablert en møteplass/cafe i Akersbakken 30. Det er utgitt foldere om tilbudet og det gjennomføres markedsføring. Tilbudet er åpent hver torsdag ettermiddag med oppstart 26 februar.

Bedre helse for hjemmeboende eldre er et prosjekt rettet mot hjemmeboende eldre med rehabiliteringsbehov i Bydel St. Hanshaugen. Pådriver er St. Hanshaugen eldresenter som har etablert et samarbeid med Kurbadet fysikalske institutt. Målsettingen er å redusere fallrisiko og fall hos hjemmeboende eldre, økt fysisk styrke og økt livskvalitet ved å komme seg ut en til to ganger i uken på en aktivitet og treffe andre i samme situasjon.

Søknad på petanquebane. Nærmiljøseksjonen i Bydel St. Hanshaugen har lenge jobbet med at Kristparken skal få et aktivitetstilbud for ungdom og voksne beboere av bydelen. Seksjonen har derfor søkt Ungdomsrådet i bydelen om å delfinansiere en petanquebane. Dette vil være et tilbud som vil gi et godt supplement til hva de andre parkene har og tilby, og en slik bane passer godt i Kristparken med tanke på parkens utforming og størrelse. Målsettingen er å fremme fysisk aktivitet for beboere i bydelen ved å tilby et nærmiljøanlegg i en park hvor dette ikke finnes per i dag.

Kosthold i de kommunale barnehagene. Målsettingen med tiltaket er å øke fokuset på sunn mat i barnehagene ut fra de ressursene man har til daglig. To av de kommunale barnehagene deltar på kostholdskurs i regi av Høyskolen i Oslo. Kurset gjennomføres vinter/vår 2009 både på høyskolen og ved at lærere kommer til barnehagen og underviser der. For å bruke den nye kunnskapen og spre gode modeller til de andre kommunale barnehagene er det satt av folkehelsemidler til oppfølging etter kurset.

Tilbudet ”Idrett og utfordring” har fått støtte fra folkehelsemidlene til økt fokus på kosthold. Idrett og utfordring er et tilbud fra Oppvekstseksjonen til utsatt ungdom. Tilbudet består av deltakelse i faste grupper med unge som møtes til fast tid for så å delta på ulike fysiske aktiviteter. Nytt av året med partnerskapsmidlene er at tiltaket er utvidet med en kostholds-bit. At ungdommen lager mat/spiser sammen før/etter aktiviteten.

God å snakke med var et kommunikasjonskurs i forbindelse med markering av Verdensdagen for psykisk helse 2008. Alle frivillige ved St. Hanshaugen Frivillighetsentral ble invitert til dette kommunikasjonskurset i regi av Kirkens SOS. Innholdet hadde fokus på å snakke med mennesker i vanskelige livssituasjoner.

Ungdomslekene fikk i 2008 støtte av partnerskapsmidlene til økt fokus på kosthold. Det var i utgangspunktet planlagt kostholdsgruppe på Marienlyst skole med utvidet og sunnere tilbud enn tidligere år. Grunnet oppussing av skolen og manglende skolekjøkken måtte denne målsettingen forskyves til 2009 når skolekjøkkenet er ferdig rehabilitert. Det ble derfor kjøpt inn større mengder frukt og grønt enn normalt slik at ungdommen hadde påfyll hele dagen. Tiltaket var svært populært. Idrettsklubben Tjalve fikk også støtte av folkehelsemidlene i forbindelse med Ungdomslekene. Idrettsklubben gjør en stor innsats både før og under dagen.

Juleverksted. 9 desember 2008 ble det arrangert juleverksted på frivillighetsentralen hvor det ble laget julekort til aksjon "kort og godt". Tiltaket var et lavterskeltilbud for alle beboere i bydelen som har lite nettverk i julen, samt at resultatet sprer glede til andre beboere som mottakere av kortene eksempelvis pasienter på sykehjem.

Skiskole. På Marienlyst SFO tilbyr man vinteren 2008/2009 skiskole i samarbeid med Skiforeningen. SFO benytter ukentlig 5 av sine personale til "hjelpeinstruktører". Ved å ha med så mange av eget personale er målsettingen at de opparbeider seg kompetanse slik at SFO kan videreføre aktiviteten med barna i mindre grupper når kurset er avsluttet. Det er også kjøpt inn barneski og støvler for en billig penge slik at SFO kan tilby skiaktivitet til barna som ikke har ski hjemmefra under og i etterkant av prosjektet.

Konklusjon og videre arbeid

Bydelen har med dette arbeidet bidratt til å styrke folkehelsen for utsatte grupper i Bydel St. Hanshaugen. Da midlene ikke ble utbetalt før etter sommeren 2008 og flere av prosjektene derfor kom i gang senere enn planlagt, er det antatt at de fleste tiltakene kommer til å ha en varighet til sommeren 2009 med påfølgende evaluering. Det er ønskelig å videreføre mange av prosjektene, og folkehelsekonsulentene vil hjelpe partene å skrive nye søknader på folkehelsemidler for 2009. Det legges frem egen sak om lokal folkehelseplan.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar oppsummeringen av folkehelsearbeidet i 2008 til orientering.

Tone Frønes
bydelsdirektør

Sak 14/09 Årsstatistikk for bydel St. Hanshaugen 2008

Arkivsak: 200802467

Arkivkode: 101

Saksbehandler: Linda Krogh Lyche

Saksgang	Møtedato	Saknr
Råd for funksjonshemmede	23.03.09	14/09
Helse- og sosialkomiteen	24.03.09	23/09
Eldrerådet	24.03.09	14/09
Oppvekst- og kulturkomiteen	25.03.09	19/09
Bydelsutvalget	31.03.09	54/09

ÅRSSTATISTIKK FOR BYDEL ST. HANSHAUGEN 2008

Saksframstilling:

Vedlagt ligger årsstatistikken for 2008.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar årsstatistikken for 2008 til orientering.

Tone Frønes
bydelsdirektør